

Myndighetenes forventninger til VA-sektoren

Utkast revidert avløpsdirektiv

Linn C. Myhrer Rueslåtten

seniorrådgiver

Vannforvaltning og forurensning

Statsforvalteren i Innlandet

2023-01-26

Nasjonale føringer avløp – mars 2019

Kommunene **skal** kartlegge og følge opp utslipp fra avløpsanlegg som de er myndighet for, **gi pålegg og sette i verk tiltak** for å sørge for at utslipp blir renset.

SF **skal** påse at utslipp fra avløpsanlegg som faller inn under deres myndighetsområde **blir renset i tråd med kravene**.

Målsetningen skal være at alle anleggene oppfyller **forurensingsforskriftens renskrav** slik at miljømålene etter vannforskriften kan nås innen 2027, og senest innen 2033.

Regjeringens godkjenning av Vannforvaltingsplan for Innlandet og Viken 31.10.2022: Avløp

Departementet vil understreke at det er viktig at de nasjonale føringene fra 2019 følges opp.

Det er behov for en **betydelig styrket innsats innenfor avløpssektoren i mange kommuner**. Kommunene må sørge for bedre oppfølging av sitt ansvar som forurensningsmyndighet (alle avløpsanlegg etter kapittel 12 og 13 i forurensningsforskriften) og sikre vedlikehold og oppgradering av nødvendig infrastruktur i takt med ny arealbruk og vekst i kommunene.

Departementet forventer at kommunene fremover setter av **betydelige ressurser for å raskere gjennomføre nødvendige tiltak på avløpsområdet**. Flere kommuner bør vurdere interkommunalt samarbeid for løse utfordringer på området

SFs oppfølging av føringene

- Oppdatering av tillatelser
- Tilsyn med kap. 14 renseanlegg
- Kommuneilsyn kap. 12 og 13
- Gjennomgang og uttalelser til kommunale hovedplaner VA
- Uttalelser i høring av søknader etter kap. 13

- Uttalelser i plansaker

Forurensningsmyndighet (per 2022)

- Kommunen er forurensningsmyndighet for avløpsanlegg i tettbebyggelser med samlet utslipp under 2000 pe
- Statsforvalteren er forurensningsmyndighet for avløpsanlegg over 50 pe i tettbebyggelser med samlet utslipp over 2000 pe

Krav til ledningsnett

- Krav til oppsamling av kommunalt avløpsvann
- Krav om tiltaksplan for fornyelse av avløpsnett
- Krav til kontroll med overvann og fremmedvann
- Krav til kontroll med utslipp via overløp
- Krav til virkningsgrad for avløpsnett

Nye tilknytninger til eksisterende avløpsanlegg

- Tilstrekkelig kapasitet på avløpsledninger (unngå flaskehalser)
- Tilstrekkelig kapasitet på renseanlegg
- Tilstrekkelig rensefunksjon ved maksimal belastning

Nye tilførsler til anlegg som ikke har kapasitet eller ikke overholder rensekravene skal ikke tillates før anlegget er utbedret.

Det skal være tilstrekkelig kapasitet og renseevne i uka med størst belastning i året.

Kommunalt eierskap og driftsansvar

- Vass- og avløpsanleggslova
- Eventuell saksbehandling etter § 2 bør inngå som en del av sakskomplekset når reguleringsplaner sendes på høring

Vi forventer at nye hytte- nærings- og boligområder etableres med felles vann- og avløpsløsninger, og at kommunen står for eierskap, drift og vedlikehold av nye renseanlegg over 50 pe.

VA i arealplanlegging

- Forurensningsspørsmål skal løses for større områder under ett
- Fellesløsninger
- Nybygg i tilknytning til eksisterende teknisk infrastruktur
- Krav om detaljerte VA-planer i alle reguleringsplaner (også der avløp går til eksisterende kommunalt anlegg)

Nitrogenkrav i Innlandet?

Brev til SF fra Miljødirektoratet 13. mai 2022:

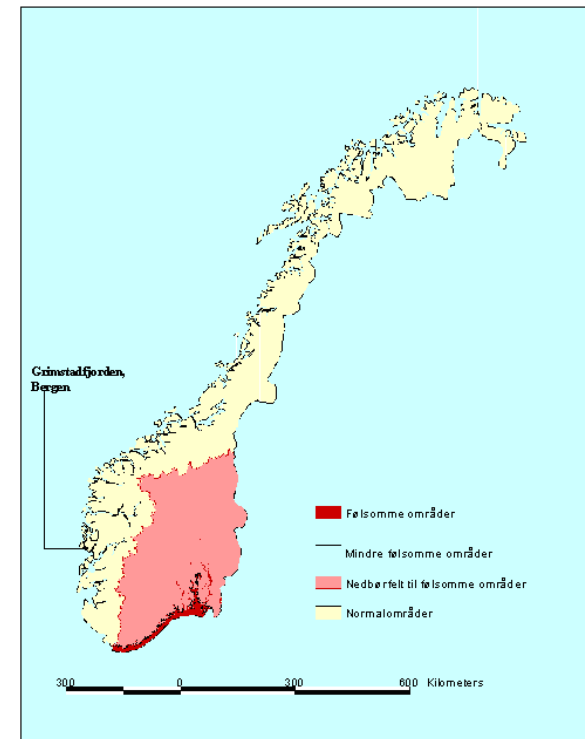
«I lys av den alvorlige situasjonen i Oslofjorden må alle kommuner og IKS som tilhører en omfattende tettbebyggelse innenfor Oslofjordens nedbørsfelt, forvente at det vil komme krav om nitrogenfjerning ved utslipp av kommunalt avløpsvann.»

«For de kommuner og IKS som uansett må bygge nye renseanlegg eller gjennomføre omfattende ombygginger av eksisterende, ber vi statsforvalterne innenfor hele nedbørsfeltet til Oslofjorden om å vurdere krav om nitrogenfjerning.»

Følsomme og mindre følsomme områder

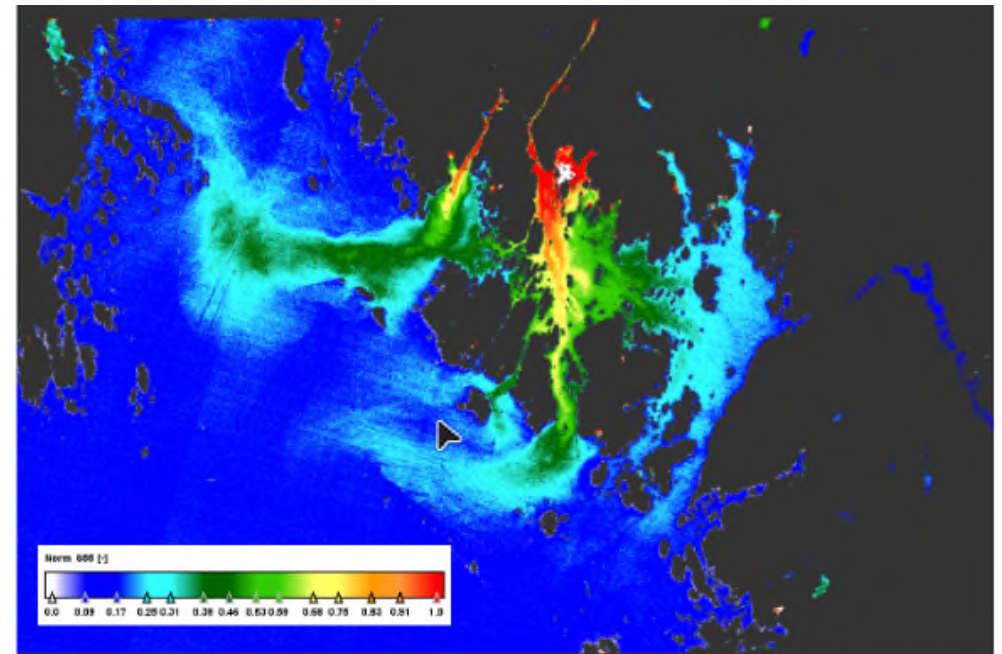
Innlandet omfattes av nedbørsfelt til følsomme områder fordi våre vannforekomster renner ut i Oslofjorden.

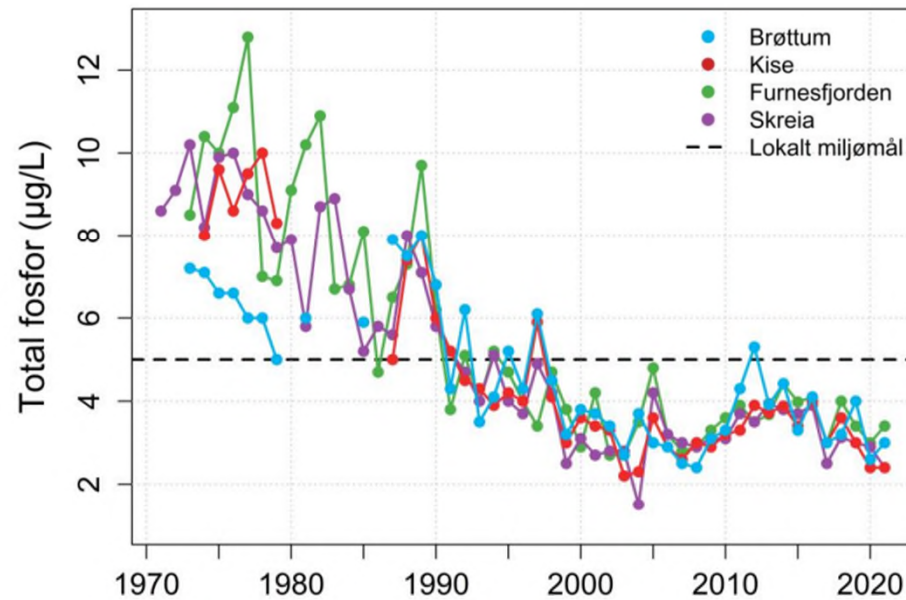
Oslofjorden

- N-tilført sjudoblet siden førindustriell tid.
- Fjorden har områder med oksygensvinn i åpne vannmasser.
- Nitrogen kommer fra egne utslipp, ikke fra Europa.
- Satelittbildet: Relativ fordeling av jordpartikler, og dermed også nitrogen. Partiklene presses oppover og inn i Oslofjorden.

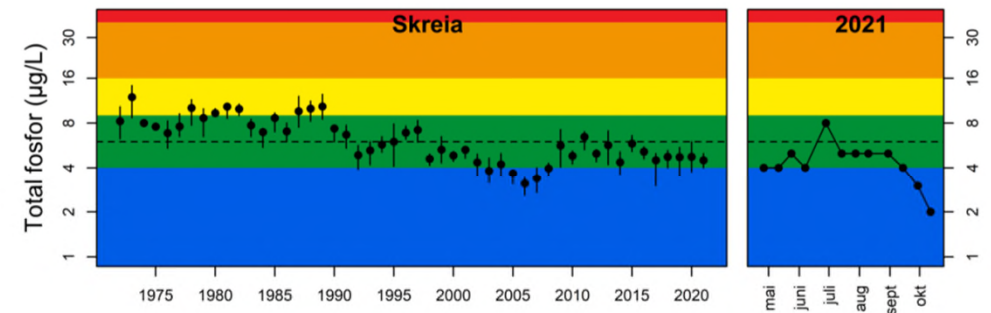

Fosforkonsentrasjoner i Mjøsa

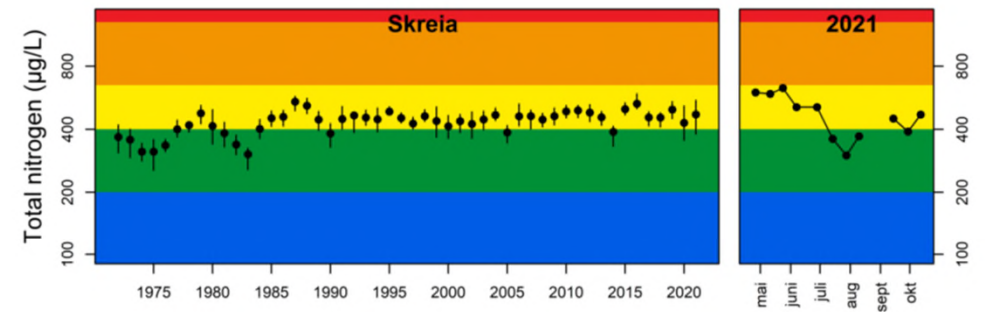
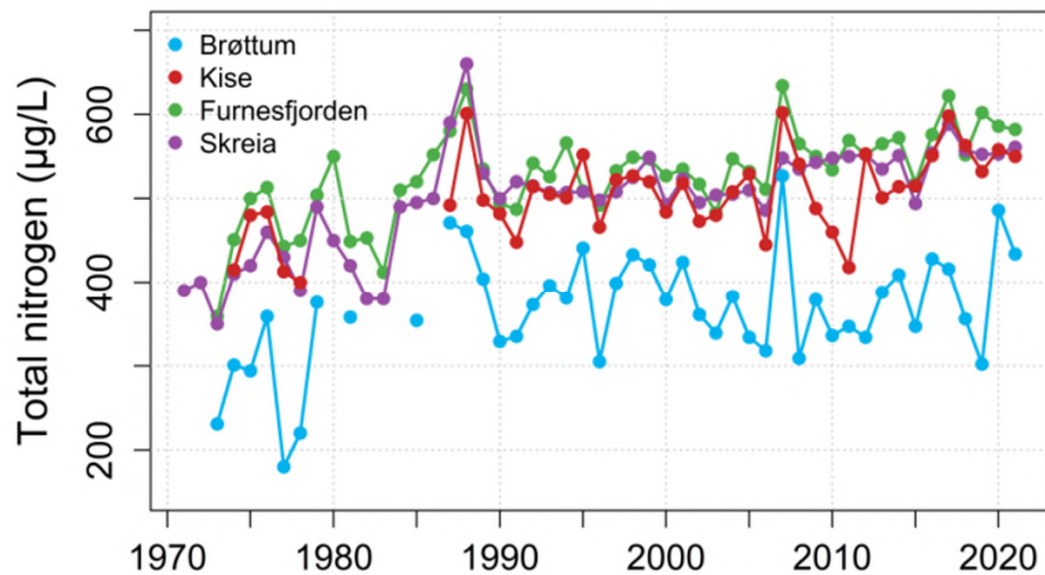
Figur 17. Tidsutviklingen i konsentrasjoner av Tot-P i dypserier ved de ulike prøvestasjonene på senvinteren/tidlig vår på stasjoner og år med trygg is eller i mai på stasjoner i år med usikker/manglende is. Punktene representerer middelerverdier for prøver fra sjiktet 0-60 m ved Brøttum, 0-200 m ved Kise, 0-60 m ved Furnesfjorden og 0-ca. 428 m ved Skreia.

Figur 18. Venstre panel: tidsutviklingen av total-fosfor i sjiktet 0-10 m (mai-oktober) vist med middelerverdier (punkter) og variasjonsbredde (25-75 persentil; vertikale streker). Høyre panel: konsentrasjoner av total-fosfor i perioden mai-oktober 2021. Fargene viser tilstandsklassene for vanntype L105b (kalkfattige, dype lavlands-sjøer). Stiplede sorte horisontale streker angir det lokale miljømålet på 6,0 (5,5-6,5) µg P/l. Merk at y-aksen en log-transformert.

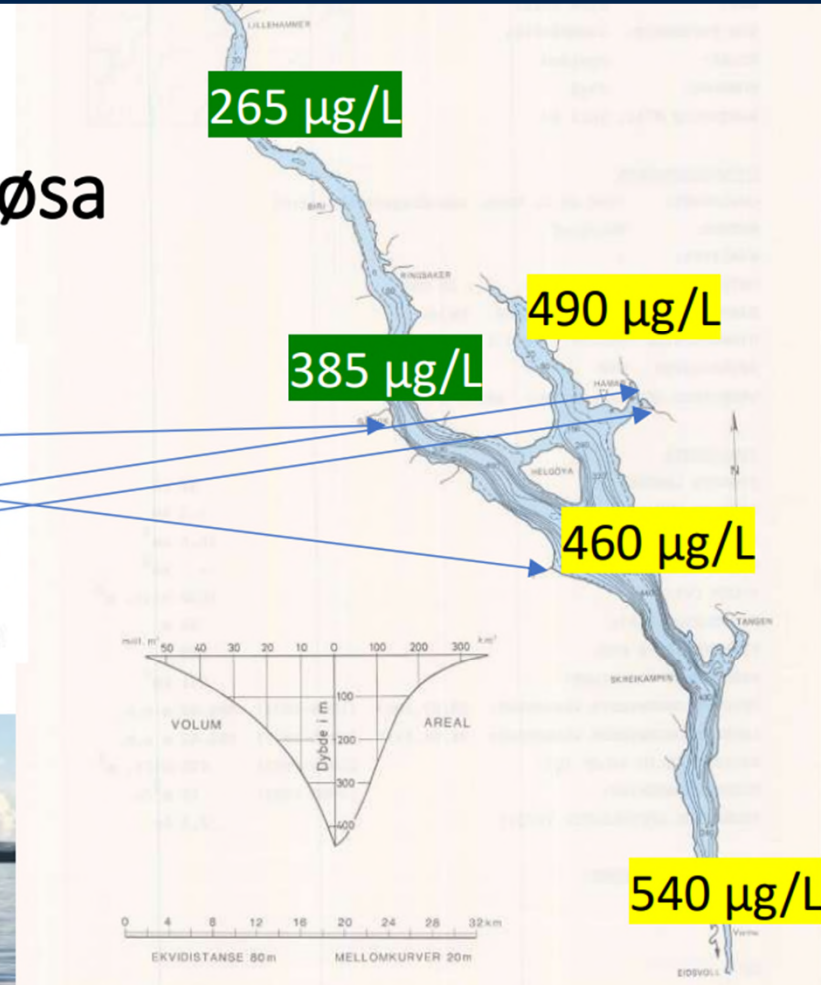
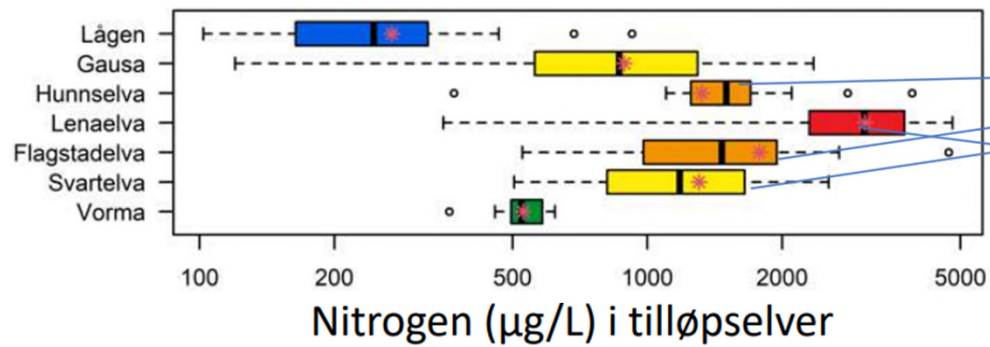
Nitrogenkonsentrasjoner i Mjøsa

Figur 20. Venstre panel: Tidsutviklingen i middelværdier for total-nitrogen i mai-oktober i sjiktet 0–10 m i perioden 1972–2020. Variasjonsbredde (25–75 persentil) er vist med vertikale streker. Høyre panel: Sesongutviklingen i 2021. Fargene viser tilstandsklassene for vanntype L105b (kalkfattige, dype lavlandssjøer). Merk at y-aksen er log-transformert.

Nitrogenkonsentrasjonen dobles på vei gjennom i Mjøsa

Jan-Erik Thrane (NIVA)

Revisjon av avløpsdirektivet – nye krav?

- Norge er forpliktet til å følge avløpsdirektivet gjennom EØS-avtalen.
- EUs avløpsdirektiv er implementert i norsk lov gjennom forurensningsforskriften del 4 om avløp.
- Forurensningsforskriften del 4 om avløp stiller nasjonale minimumskrav til rensing av avløp og kontroll med utslipp.
- Endringer i avløpsdirektivet medfører endringer av forurensningsforskriftens bestemmelser om avløp
- Offentlig høring frem til 23. januar 2023 (utsatt til mars?)

Utvidet virkeområde

- Gjelder **alle** avløpsløsninger for tettbebyggelser over 1000 pe, tidligere 2000 per (ferskvann) og 10 000 pe (marine resipienter)
- Innen 2030 skal **alle** tettbebyggelser mellom 1000 og 2000 pe
 - Ha etablert et oppsamlingssystem for kommunalt avløpsvann
 - Og sørget for at alle husholdninger er tilkoblet dette systemet
 - Og overholde renskrav
- Husholdninger **SKAL** kobles til avløpsnettet der det finnes
- Begrensninger i bruk av individuelle avløpsløsninger?

Rensekrav

- Viderefører sekundærrensing som minimumsnivå, men fjerner unntaket for mindre følsomme resipienter
 - Krav om sekundærrensing innen 2027 for tettbebyggelser over 10 000 pe
 - Krav om sekundærrensing innen 2030 for tettbebyggelser mellom 1000 pe og 2000 pe
 - Krav om 70 – 90 % BOF₅ pe reduksjon
- Viderefører krav til tertiærrensing for tettbebyggelser over 10 000 pe
 - Både nitrogen- og fosforfjerning?
 - Krav om minst 85 % nitrogenfjerning og/eller 90 % fosforfjerning
 - Naturlig retensjon kan ikke beregnes inn i den prosentvise nitrogenfjerningen

Rensekrav forts.

- Basert på følsomhetskartlegging innen 2025, deretter hvert 5. år
(samme krav gjøres gjeldende for renseanlegg over 10 000 pe hvis utslipp til resipient følsom for eutrofi)
 - For tettbebyggelser/reseanlegg der kartleggingen i 2025 avdekker behov for tertiærrensing, skal 50 % av disse tettbebyggelsene overholde kravene innen 2035.
 - Resten av tettbebyggelsene/RA skal overholde rensekravene innen 2040
 - Senere blir fristen for å etterkomme strengere rensekrav 6 år etter en kartlegging
- NYTT: Unntaksmulighet for ett enkelt renseanlegg i en tettbebyggelse omfattet av tertiærrensekravet der det kan dokumenteres at:
- a) 82,5 % total fosfor og 80 % total nitrogen innen 2035;
 - b) 90 % total fosfor og 85 % total nitrogen innen 2040

Rensekrav forts.

- Innfører krav om tertiærrensing for
 - Halvparten av alle **renseanlegg** over 100 000 pe innen 2030
 - Alle **renseanlegg** over 100 000 pe innen 2035
 - Krav om minst 85 % nitrogenfjerning og 90 % fosforfjerning

Rensekrav forts.

- Innfører krav om et fjerde rensetrinn for å fjerne mikroforurensning
 - Alle **renseanlegg** lik eller over 100 000 pe innen **2035**
 - 50 % av alle avløpsanlegg over 100 000 pe skal etablere et 4. rensetrinn innen **2030**
 - Alle **renseanlegg** mellom 10 000 pe og 100 000 pe som har utslipp til resipient følsom for utslipp av mikroforurensning skal ha et 4. rensetrinn innen **2040**.
 - 80 % reduksjon målt for to ulike grupper av spesifiserte stoffer
- Utvidet produsentansvarsordning for å bidra til betaling av dette 4. rensetrinnet
 - Alle produsenter/importører som omsetter mer enn 2 tonn pr år av sitt produkt

Krav om integrerte planer

- Integrerte planer for håndtering av kommunalt avløpsvann og overvann/avrenning fra byområder
 - Gjelder for alle tettbebyggelser med utslipp over 100 000 pe, innen 2030
 - Gjelder for alle tettbebyggelser med utslipp mellom 10 000 og 100 000 pe innen 2035 der utslipp fra overløp eller avrenning av overvann representerer en risiko for menneskers helse
- Grønne løsninger for overvannshåndtering skal prioriteres
- Planen skal revideres hvert 5. år

Endrede krav til dokumentasjon og overvåking

- Utvidet krav til dokumentasjon på overholdelse av rensekrav.
 - Betydelig økt omfang generelt, alle **anlegg** over 100 000 pe skal ta én prøve pr dag.
 - Differensierte krav til ulike parametere.
 - Konkrete krav til analysemetoder.
- Utvidet krav til overvåking – helseparametere og utvalgte legemiddelkomponenter.
- Overvåke mikroplast i innløp, utløp og slam.

Energikrav

- Trinnvis innføring av krav til energinøytralitet fra 2030.
- Avløpssektoren skal være energinøytral innen 2040, omfatter alle anlegg som mottar mer enn 10 000 pe.
- Krav om jevnlige energirevisjoner.
 - F.eks. identifiseres og utnyttes potensialet for produksjon av biogass?

Andre nye krav

- Frister for å etterkomme nye krav reduseres fra 7 år til 6 år, men ikke kortere enn 5 år
- Bedre kobling til resipientmål etter vanndirektiv, drikkevannsdirektiv, badevannsdirektiv m.fl.
- Økt oppmerksomhet på industripåslipp
- Direkte utslipp av biologisk tilgjengelig avløpsvann som ikke stammer fra husholdningene (sanitært avløpsvann), men fra enkelte industribransjer, skal sikre samme beskyttelse av miljø som utslipp fra de kommunale avløpsanleggene – **tilsvarende som foreslått i revidert IED-direktiv**

Andre nye krav forts.

- Legge til rette for utnyttelse av behandlet avløpsvann
- Legge til rette for bedre utnyttelse av slam, f.eks. tilgjengelig fosfor.
- Etablere overvåking på helseparametere som SARS-Co-2
- Samarbeide med helsemyndighetene om informasjon til befolkningen.

Oppsummering rensing

- Fjerner muligheten for å definere en resipient som mindre følsom
- Utvidet følsomhetsbegrepet utover eutrofi
- Laveste ambisjonsnivå rensing blir sekundærrensing for utslipp fra alle tettbebyggelser over 1000 pe innen 2027/2030
- For tettbebyggelser mellom 10 000 og 100 000 pe:
 - Vurdere behov for tertiærrensing – resipientens følsomhet og bruk, 2035/2040
 - Vurdere behov for kvartærrensing – resipientens følsomhet og bruk, 2035/2040
- Høyeste ambisjonsnivå for alle renseanlegg over 100 000 pe; Totalt 4 rensetrinn innen 2030/2035

Takk for
oppmerksomheten!

Statsforvalteren i Innlandet

Facebook [Statsforvalteren i Innlandet](#)
Nettside www.statsforvalteren.no/in